

Bildande av naturreservatet Kungsgårdsholmarna och Prosträset i Avesta kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § i miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Reservatet omfattar det tidigare beslutade området från 2015-04-07 (diarienummer 511-3923-2012) samt ett nytt område på Sandholmen i Dalälven. Naturreservatets slutliga gränser utmärks i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 4, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Skötselplanen innehåller även beskrivningar i enlighet med 17 § nyssnämnda förordning för Natura 2000-området Kungsgårdsholmarna (SE0620160) och ersätter bevarandeplanen för Natura 2000-området Kungsgårdsholmarna, fastställd 2016-12-31 av Länsstyrelsen (dnr 511-11772-2016). Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

När detta beslut har vunnit laga kraft upphävs tidigare beslut med tillhörande skötselplan enligt ovan, diarienummer 511-3923-2012. Likaså upphävs beslut gällande skydd för landskapsbilden enligt 19 § naturvårdslagen från 1974-05-03 (dnr 11.126.2684-71) för det område som markerats på bifogad karta, bilaga 2.

Vid beslutets tidpunkt har gränsen för utvidgningen av reservatet inte fastställts utan förrättning gällande fastighetsbestämningen mellan Folkärna Prästgård 1:23 samt Jäder 19:5 pågår. Reservatsgränsen ska följa gränsen mellan fastigheterna och efter att förrättningen om fastighetsbestämningen vinner laga kraft ska en rättelse av reservatsgeometrin samt utmärkningen av reservatsgränsen utföras.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Kungsgårdsholmarna och Prosträset
Kommun	Avesta
Län	Dalarna
NVR id	2042230
Natura 2000-beteckning	SE0620160
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger 6 km öster om Avesta, i Folkärna socken
Naturgeografisk region	Skogsslätten syd om Limes
Huvudsaklig karaktär	Lövskog med svämområden
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Stora Åvesta, Stora Åvesta 1:47, Folkärna Prästgård 1:23
Lantmäteriets inmätning	W09196
Areal	Total areal: 163,2 ha Landareal: 154,2 ha Produktiv skogsmark: 130,2 ha

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara den äldre lövskogen och andra ingående naturtyper med höga naturvärden och ge möjligheter till naturvårdande skötselåtgärder så att ny lövskog etableras. Syftet är också att bevara förekomster och ge möjligheter för nyetableringar av rödlistade arter i livskraftiga bestånd. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet och stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser.

Området ingår i det europeiska nätverket Natura 2000, där ett antal naturtyper pekats ut. Syftet med naturreservatet är även att bidra till att dessa ska ha förutsättningen att nå god bevarandestatus.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- naturvårdande åtgärder i form av att ringbarkning och uthuggning av gran genomförs i området,
- åkermark hålls öppen,
- övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslut

Andelen lövträd och lövdominerade skogar på landskapsnivå har minskat drastiskt i Sverige under det senaste århundradet. I reservatet växer lövskogar med höga naturvärden samt gamla ekar med rödlistade arter som är viktiga att skydda. Det krävs skötselåtgärder för att hålla borta gran från området och för att säkra återväxten av ek i området. Här finns även områden med lägre naturvärden som kräver skötsel för att i framtiden utvecklas till lövdominerande skogar.

Kungsgårdsholmarnas karaktär av överskådligt och levande sedimentationsbäcken under snabb utveckling gör det mycket intressant för flora och fauna samt en attraktiv landskapsbild.

Det nya området som ligger på ön Sandholmen består främst av svämskog, svämängar och lövskog. Bestånd av gamla aspar och flera grova ekar, liksom den hotade strandskinnlaven finns också här.

Området har goda förutsättningar för stor artrikedom både bland växter och bland djur. Skyddet och skötseln av skogen i Kungsgårdsholmarna och Prosträsets naturreservat är därför ett led i bevarandet av biologisk mångfald, med fokus på äldre lövskogar med vitryggig hackspett som paraplyart.

Kungsgårdsholmarna och Prosträset är utpekade som särskilt bevarandeområde i det internationella Natura 2000-nätverket. Syftet med Natura 2000-området SE0620160 Kungsgårdsholmarna är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för följande naturtyper:

Ävjestrandsjöar (3130), Större vattendrag (3210), Svämängar (6450),
Svämlovskog (91E0/9750), Svämädellövskog (91F0), Västlig taiga (9010)

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Verksamheter som kan utgöra hot mot områdets naturvärden är främst skogsbruk och exploateringsföretag av olika slag. Igenväxning av gran är det främsta hotet för dessa naturvärden. Områdets naturvärden är sådana att de kräver omfattande skötselåtgärder och ett långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan tillgodoses bäst genom bildande av ett naturreservat.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle eller på annat sätt skada växande eller döda träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
  - befintliga sikt- och skjutgator för jaktändamål får underhållsröjas,
3. gödsla, återföra aska i gödningssyfte eller använda bekämpningsmedel,
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
5. permanent markera jaktgränser och stigar till jaktpass, med följande undantag:
  - jaktpass inklusive eventuella skjutvinklar får markeras permanent på diskret sätt med märkt småfågelholk,
6. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med undantag för:
  - uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin, där transportvägar ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador,
  - tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende, som ska anmäla insatsen till Länsstyrelsen i Dalarnas län omgående,
7. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka/samla djur till vissa platser, med följande undantag:
  - småfåglar får matas,
8. upplåta korttidsjakt inom naturreservatet.

Tillstånd krävs för att:

9. uppföra jaktpass med enklare konstruktion av dittransporterat naturmaterial,
10. plantera in, så eller sätta ut växter, djur, eller andra organismer,
11. kalka,
12. uppföra anläggning för utplantering av hotade eller ovanliga arter.

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder, uppförande av anläggningar för utplantering av hotade arter eller ovanliga fåglar,
2. skötsel genom slåtter eller bete samt naturvårdsåtgärder för att gynna lövskog; genom avverkning, ringbarkning och röjning av gran samt tillskapande av död ved. Virke och avverkningsrester som genereras av naturvårdande åtgärder och som inte av naturvårdsskäl bör lämnas på platsen får tillvaratas av markägaren. Skötselområden framgår av karta, bilaga 3,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

C Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
  - insamling av löst liggande, mindre, torra kvistar i syfte att göra uppeld,
2. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark.

Tillstånd krävs för att:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t ex insekter),
4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra återkommande organiserade arrangemang.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § ska gälla omedelbart, även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till det att beslutet är fattat.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Förtydliganden av föreskrifter

I *föreskrift A6* regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet ”skador” inte tolkas lika strikt som ”märken”. Transportvägar ska väljas med omsorg för att minimera mark- och

vegetationsskador. Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras.

I *föreskrift A8* förbjuds korttidsjakt. Med korttidsjakt avses dagkort och andra avtal kortare än ett år. Jaktgäster accepteras endast om de medföljer nyttjanderättsinnehavare – dvs. de ska bedriva jakt tillsammans.

I *föreskrift C3* förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Natur- och friluftsvärden

Området ligger bara någon halvmil från Avesta. Reservatet är promenadvänligt och speciellt Prosträsket är lättillgängligt då det ligger nära väg. Området är väldigt naturskönt med ständig närhet till älven. De gamla ekarna på Kungsgårdsholmarna är populära utflyktsmål. Området är röjt på gran och kommer i framtiden att vara besöksvärt för de som vill uppleva större sammanhängande lövskogsområden.

Den tillkommande landarealen, cirka 2.9 ha, som ligger på ön Sandholmen består främst av svämskog, svämängar och lövskog. Bestånd av gamla aspar och flera grova ekar, liksom den hotade strandskinnlaven finns också här. Igenväxning av gran är det främsta hotet för dessa naturvärden. Med båt eller över isen kan man ta sig till östra spetsen där det finns en eldstad. Fastigheten i mitten av ön ingår inte i reservatet utan är privatägd och där finns i dagsläget en liten stuga.

Allmänna intressen

Kungsgårdsholmarna är utpekade som Natura 2000-område enligt 7 kap 27 § miljöbalken. Reservatet ingår i Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § miljöbalken och Riksintresse rörligt friluftsliv enligt 4 kap 2 § miljöbalkens. Kungsgårdsholmarna omfattas även av landskapsbildskydd enligt 19 § naturvårdslagen, delarna som berör reservatet upphävs dock i och med detta beslut.

Avesta kommuns översiktsplan (antagen 2007-02-12) pekar ut området som något som bör skyddas genom till exempel ett naturreservat. Området är inte detaljplanlagt. Området ligger på erosionsbenägna jordarter inom utbredningsområdet för Dalälvens 100- och 200-årsflöde samt Dalälvens högsta beräknade flöde. Området är utpekade som nationellt värdefullt vatten, mestadels för de svämområden som finns kring Dalälven. Området ligger också inom Folkärnaområdet-Norra Bäringen som är utpekade som värdefullt odlingslandskap.

Ärendets handläggning

Kungsgårdsholmarnas naturvärden har varit kända under lång tid, främst på grund av höga naturvärden knutna till lövträd. Under början av 1990-talet skedde en av de senaste konstaterade häckningarna av vitryggig hackspett i Dalarnas län just i området kring Kungsgårdsholmarna.

Naturvårdsverket och Sveaskog Förvaltnings AB träffade den 13 juni 2008 en överenskommelse om långsiktigt skydd av särskilt värdefulla naturskogsområden i landet på Sveaskogs marker som redovisats i inventeringen 2003 (Naturvårdsverkets rapport 5342). Villkoren i överenskommelsen innebar bland annat att områdena skulle avsättas som naturreservat utan ekonomisk ersättning till Sveaskog.

Delar av området löd tidigare under beslutat skydd för landskapsbilden sedan 1974 enligt dåvarande 19 § naturvårdslagen. De åtgärder som regleras genom tillståndsplikt i det beslutet är likvärdiga eller mer långtgående i tidigare reservatsbeslut. Skyddet för landskapsbilden upphävdes för att undvika att dubbla föreskrifter skulle gälla för området.

Reservatet ligger inom ett prioriterat landskap för vitryggig hackspett och svenska naturskyddsföreningens *Projekt Vitryggig hackspett* bidrog i den tidigare reservatsprocessen med värdefulla synpunkter gällande skötselplanen.

Tidigare förslag till beslut och skötselplan skickades på remiss under våren 2015. Västmanland-Dalarna miljö och byggnadsnämnd var mycket positiva till att markerade vandringsleder planerades i reservatet och de framförde även önskemål om att hela Sandholmen ska införlivas i reservatet då det även här finns höga naturvärden. Länsstyrelsen kunde då inte ta med detta område eftersom resurser saknades.

Västmanland-Dalarna miljö och byggnadsnämnd framförde vidare att svämängarna borde få övergå i busk/trädmarker då de är i igenväxning på grund av regleringen (den naturliga vattenregimen störs) i Dalälven. Svämängarna är dock utpekade naturtyper i Natura 2000-området som överlappar reservatet och Länsstyrelsen har ett ansvar att sträva mot att försöka upprätthålla den naturtyp som finns. De framförde även önskemål om att man inom ett skötselområde ska sträva efter att få till en ren ekskog. Här avser Länsstyrelsen att öka de gamla ekarnas överlevnad och trygga återväxten genom att yngre ekar frihuggs. Eftersom området ligger i gränsen av ekens naturliga utbredningsområde finns inga planer på att skapa ren ekskog.

Dalarnas Ornitologiska Förening stödde förslaget. Jägareförbundet tillstyrkte bildandet. Veddarsbo jaktvårdsförening såg positivt på att öka artrikedomen i svensk fauna i allmänhet och i deras jaktvårdsområde. De framförde önskan att behålla skjutgator, jakttorn och utfodringsplatser som finns samt att de spångar, stigar och vandringsleder som finns kommer att finnas kvar och att de rustas upp. Detta var i linje med de åtgärder gällande leder och anläggningar som Länsstyrelsen föreslog i skötselplanen. Jaktvårdsföreningen ville även kunna uppföra nya jakttorn för att ersätta de befintliga, som idag står på hyggena, som inte kommer kunna användas när skogen växer upp och sluter sig igen. Länsstyrelsen tillmötesgick detta genom att införa tillståndsplikt för att uppföra nya jakttorn på lämpliga platser.

Naturvårdsverket hade synpunkter på hänvisningar till skötselplanen i beslutet som rättades till. Sveriges geologiska undersökning tillförde fakta till de geologiska beskrivningarna.

Stora delar av Prosnäset och Kungsgårdsholmarna avverkades på gran under år 2014. Virket tillföll markägaren.

Det nya området på Sandholmen som nu inkluderas i naturreservatet köptes in av Naturvårdsverket från Svenska Kyrkans Prästlönetillgångar under 2017.

Förslag till beslut och skötselplan remitterades berörda under 2018.

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget.

Skogsstyrelsen har inget att erinra.

Västmanland-Dalarna miljö-och byggförvaltning avstår från att lämna något remissyttrande angående det nya reservatsförslaget för Kungsgårdsholmarna och Prosnäset men konstaterar dock att införlivandet av en del av Sandholmen är helt i linje med vad miljö- och byggnadsnämnden föreslog i samband med förra reservatsremissen.

Havs och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget om utökning av naturreservatet Kungsgårdsholmarna och Prosnäset men föreslår vid framtida översyn av naturreservatet att komplettera och binda samman naturreservatets landmiljöer med omgivande nationellt värdefulla vattenområden.

Sveriges geologiska undersökning avstår från att yttra sig i ärendet.

Dalarnas Ornitologiska Förening ser det som mycket positivt att området skyddas som naturreservat. Föreningen anser att fågeljakt inte ska tillåtas samt att jakt med fälla ska förbjudas. Föreningen anser att hybridasparna inklusive rotskott som växer inom naturreservatet ska tas bort. Föreningen anser att en föreskrift om terrängkörning på snötäckt mark är nödvändig med motivering att man inte bör få köra snöskoter överallt i naturreservaten. Föreningen vill också att Länsstyrelsen ska verka för att återfå en mer naturlig vattenföring via kraftverket i Näs i syfte att återfå det naturligt varierande vattenståndet i området. Slutligen vill föreningen påtala att man bör överväga att förbjuda användning av drönare, då detta stör både djurliv och besökare.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, (se 7 kap. 4 § miljöbalken).

Enligt 7 kap 7 § miljöbalken får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut som den har meddelat enligt 4–6 §§, om det finns synnerliga skäl.

Länsstyrelsens bedömning

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Lövskogsområdena och svåmområden hyser hotade arter och i ett landskapsperspektiv kan reservatet vara lämpligt som habitat för vittryggig hackspett. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar Länsstyrelsen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte och områdets naturvärden ska bevaras för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett antal undantag som främst syftar till att tillgodose jaktintresset eller allmänna intressen som sjukvårdstransporter och friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att dessa undantag inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Föreskrift A5 reglerar uppmärkningar som kan vara nödvändiga för jaktens bedrivande. Det bedöms vara ett störande inslag med permanentmarkeringar i den annars orörda naturen, men för orientering och av säkerhetsskäl accepteras markeringar som avlägsnas efter jaktsäsong. Undantag finns för utmärkning med småfågelholk, då dessa inte uppfattas som lika störande i bilden av orörd natur. I naturreservatet är det önskvärt att låta vegetationen utvecklas fritt till naturliga slutna skogsbestånd. Nya jaktpass ska därför placeras och utformas på ett sätt så att de ej kräver nya siktgator.

Terrängkörning regleras i huvudsak i terrängkörningslagen, men förtydligas i *föreskrift A6* och *C2*.

I *föreskrift A8* förbjuds korttidsjakt. Förbudet mot korttidsjakt motiverar Länsstyrelsen med att jaktutövarna ska ha en god kunskap om områdets naturvärden, skyddsbehov och vilka föreskrifter som gäller. Jakt är en aktivitet som medför vissa särskilda risker för att naturvärden i området skadas där den utförs, exempelvis genom störningar av andra djurarter än de som jagas. Dessa risker minimeras när jägare har god lokalkännedom.

Områdena med höga naturvärden knutna till lövträd riskerar att försvinna till förmån för gran, varför skötselåtgärder krävs för att förhindra detta. Utfodring av småfågel tillåts, då dessa åtgärder är begränsade och inte bedöms påverka områdets naturvärden eller upplevelsevärden negativt.

Länsstyrelsen binder inte samman landmiljöer med omgivande nationellt värdefullt vatten eftersom vattnet redan är utpekad som Natura 2000-naturtyper och ingår i Natura 2000-området Kungsgårdsholmarna enligt 7 kap. 27 § miljöbalken. Länsstyrelsen anser inte att ytterligare skydd som naturreservat är nödvändigt i dagsläget.

Länsstyrelsen har i dagsläget inte kännedom huruvida fågelpopulationer inom reservatet påverkats negativt av nuvarande jaktförhållanden. All jakt ska bedrivas enligt jaktlagstiftning och för bevarandet av arter gäller också artskyddsförordningen. Fällfångst tillåts då Länsstyrelsen gör bedömningen att den eventuella negativa påverkan på upplevelser för det rörliga friluftslivet i detta fall är liten. Om fällfångst skulle innebära risk för fågelpopulationen pga. bifångst bör strävan efter att göra fällor

artspecifika främst hanteras på annat sätt än i naturreservatsbestämmelser. Jakt med fälla samt fällors utformning regleras i annan lagstiftning, som hanteras nationellt. Skulle en negativ utveckling på grund av jakt och/eller fällfångst uppkomma på fågelpopulationerna i området kan det finnas skäl att revidera föreskrifterna.

Länsstyrelsen gör också bedömningen att risken att snöskoteråkning påverkar naturvärdena eller upplevelsevärdena negativt är små så att ett förbud mot detta är omotiverat. Friluftsvärdena är underordnade naturvärdena om prioriteringsfrågor skulle uppstå.

Länsstyrelsen har för avsikt att successivt avveckla hybridasparna enligt skötselplanen, se bilaga 4, som även är i enlighet med tidigare bevarandeplan för Natura 2000-området.

Länsstyrelsen ingår i ett pågående projekt, *Dalälvsprojektet*, som bl.a. hanterar frågan om vattenreglering i Dalälven och Länsstyrelsen anser det lämpligt att denna fråga behandlas där och inte inom naturreservatets föreskrifter. Gällande risken för igenväxning på grund av saknaden av ett varierat vattenstånd föreslår Länsstyrelsen i skötselplanen, bilaga 4, att röjning och/eller hävd ska utföras om behov föreligger.

Gällande drönare så bedömer Länsstyrelsen att det i dagsläget inte föreligger skäl att införa föreskrifter som reglerar användning av drönare i området. Om en negativ påverkan uppkommer för friluftsliv och fauna kan det finnas skäl att överväga ändringar av föreskrifterna.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Det tidigare reservatsbeslutet ersätts av ett nytt beslut om naturreservat vid den tidpunkt då det nya beslutet vinner laga kraft. Syftet med det nya reservatsbeslutet är detsamma som i det tidigare reservatsbeslutet. Föreskrifterna i det nya beslutet innebär minst lika starkt skydd för biologisk mångfald, naturmiljö och friluftsintressen som föreskrifterna i det tidigare beslutet. Med hänsyn till detta så anser Länsstyrelsen att det föreligger synnerliga skäl för att upphäva det tidigare reservatsbeslutet.

Delar av området lyder under beslutat skydd för landskapsbilden sedan 1974 enligt dåvarande 19 § naturvårdslagen. De åtgärder som regleras genom tillståndsplikt i det beslutet är likvärdiga eller mer långtgående i detta reservatsbeslut. Därför anser Länsstyrelsen att det gamla beslutet ska upphävas för att undvika att dubbla föreskrifter ska gälla för området.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt *förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning* inte behövs.

Av ovan redovisade skäl anser Länsstyrelsen Dalarna att Kungsgårdsholmarna och Prosnäset ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder omfattas av dispens eller tillståndskrav med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap. 5, 6 eller 30 §§ miljöbalken.

Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter *även* kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller av bestämmelser i annan lagstiftning.

All verksamhet som kan komma att "väsentligt ändra naturmiljön", och inte är anmälnings- eller tillståndspliktigt enligt andra bestämmelser i miljöbalken, är samrådspliktig enligt 12 kap 6 § miljöbalken.

Kungsgårdsholmarna och Prosnäset är ett Natura 2000-område. I Natura 2000-områden krävs det tillstånd enligt 7 kap 28a § miljöbalken för åtgärder som kan skada områdets naturvärden på ett betydande sätt. Det gäller även för åtgärder som utförs utanför Natura 2000-området, om de kan skada naturvärden inom Natura 2000-området.

Naturreservatet omges till stor del av Dalälven, Olsviken, Jädersjön och Kungsgårdssjön vilka omfattas av strandskyddet. Inom 100 meter från vattendragets kant är det förbjudet att uppföra nya byggnader eller ändra de som redan finns, gräva eller på annat sätt förbereda för sådana byggnationer, uppföra andra anläggningar eller anordningar som strider mot strandskyddets syfte samt utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurlivet. För att få tillåtelse att utföra en förbjuden åtgärd kan det förutom dispens från reservatsföreskrifterna även krävas dispens från strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. 13–15 §§ miljöbalken.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällan och stormskadad skog ska lämnas orörda.

Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom naturreservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7§ miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Kungörelse

Ordningsföreskrifter ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet ska kungöras i ortstidning enligt 27 § förordningen om områdesskydd. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 5.

Detta beslut har fattats av landshövding Ylva Thörn. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, arkeolog Erika Räf, planarkitekt Eric Zettergren,

miljöhandläggare Håkan Danielsson, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och
naturskyddshandläggare Chanette Viklander, den sistnämnda föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

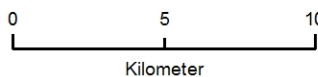
Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Föreskriftskarta
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Överklagningsinformation

Översiktskarta naturreservatet Kungsgårdsholmarna och Prosträset

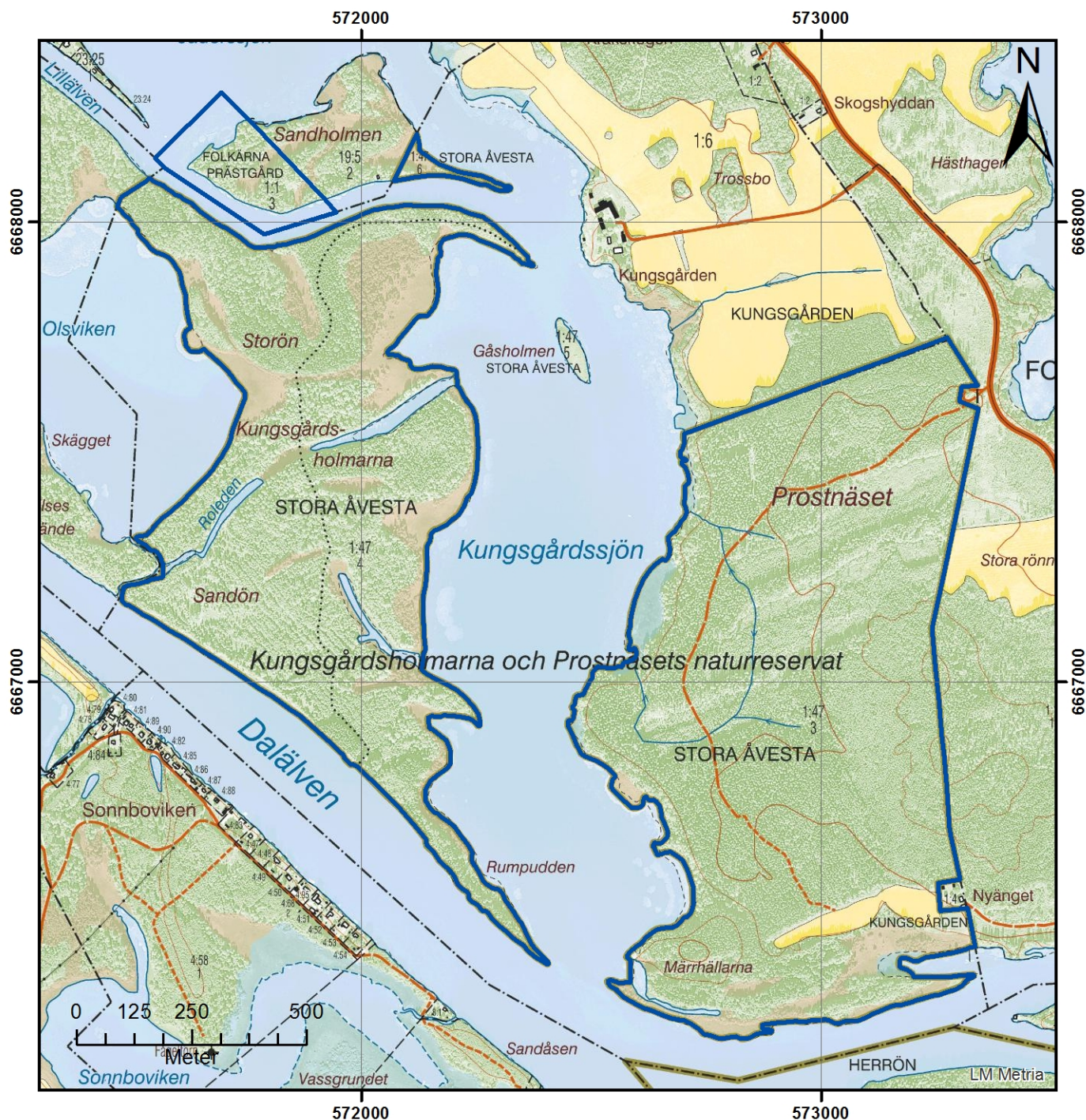

Skala 1:250 000

Teckenförklaring
 Gräns för naturreservatet

Beslutscharta naturreservatet Kungsgårdsholmarna och Prosträset

Översiktskarta

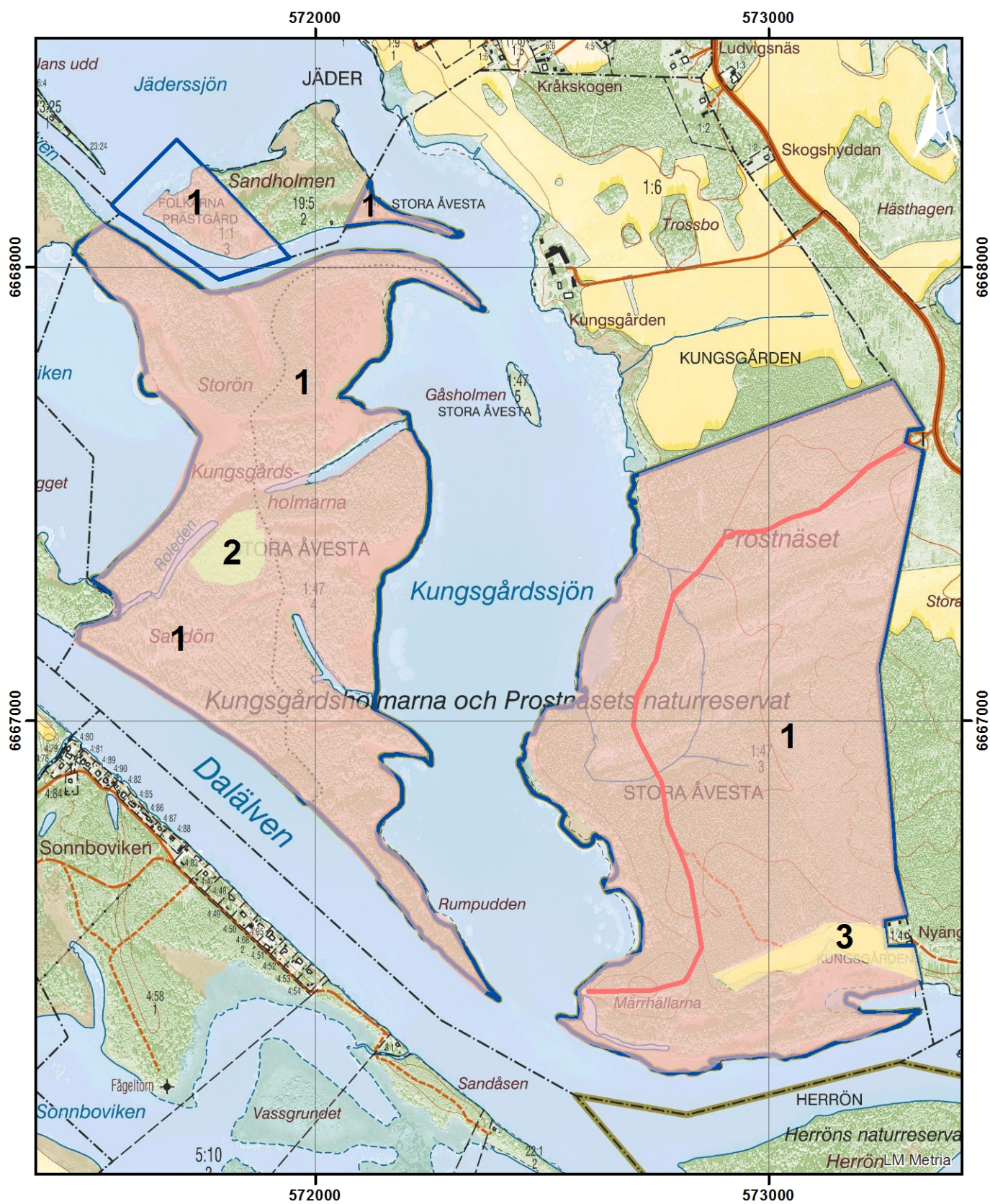
Skala 1:13 000

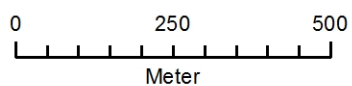
Teckenförklaring

- Gräns för naturreservatet
- Utsträckning av beslutscharta

Föreskriftskarta naturreservatet Kungsgårdsholmarna och Prosträset

Skala 1:12 000

Teckenförklaring

 Gräns för naturreservatet

 Vandringsled

Skötselområden

1. Lövsogor, ungsogor och hyggen samt öppnare partier mot älven

2. Hybridasp

3. Åkermark

Skötsel- och bevarandeplan för naturreservatet Kungsgårdsholmarna och Prosträset samt Natura 2000-området Kungsgårdsholmarna

Stig norr om Røleden. Foto: Fredrik Enoksson

Denna skötsel- och bevarandeplan ersätter skötselplanen, fastställd 2015-04-07 av Länsstyrelsen (dnr 511-3923-2012) och även bevarandeplanen för Natura 2000-området Kungsgårdsholmarna, fastställd 2016-12-31 (dnr 511-11772-2016), och som upprättats av Länsstyrelsen enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Innehåll

Administrativa data	3
Beskrivning av området	4
Geovetenskap	4
Biologi	4
Kulturhistoria	6
Jakt, fiske och övrigt friluftsliv	9
Infrastruktur	9
Natura 2000	9
Allmänt	9
Uttekade Natura 2000-naturtyper	10
Bevarandesyftet med Natura 2000-området	11
Hotbild mot utpekade värden inom Natura 2000-området	11
Källförteckning	15
Avvägningar mellan bevarandevärden	16
Syfte med naturreservatet	16
Prioritering mellan bevarandevärden	16
Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	16
Skötselområde 2: Område med hybridasp	21
Skötselområde 3: Åkermark	22
Skötselområde 4: Friluftsliv och anläggningar	22
Jakt och fiske	24
Dokumentation och uppföljning	24
Revidering av skötselplanen	24
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	25
Bilagor	25

Beskrivningsdel

Administrativa data

Namn	Kungsgårdsholmarna och Prosträset
NVR id	2042230
Natura 2000-beteckning	SE0620160
Län	Dalarna
Kommun	Avesta
Markslag: (uppdelning enl. Naturvårdsverkets rapport nr 5391)	(Kartering är gjord innan avverkningarna år 2014 varför vissa siffror inte är helt aktuella.)

Tallskog	1,9 ha
Granskog	27,8 ha
Barrblandskog	2,8 ha
Barrsumpskog	0,9 ha
Lövblandad barrskog	13,1 ha
Triviallövskog	15,8 ha
Ädellövskog	8,3 ha
Triviallövskog med ädellöv	1,7 ha
Lövsumpskog	2,5 ha
Ungskog inklusive hyggen	55,4 ha
Våtmark	16,6 ha
Limnogen våtmark	1,9 ha
Odlad mark	1,9 ha
Övrig öppen mark	3,5 ha
Sjöar och vattendrag	9,0 ha
Exploaterad mark inkl. friluftsanläggningar	0,1 ha

Totalt 163,2 ha

Rättigheter	Arrendeavtal för åkermarken /gräsmattan i sydöstra hörnet av Prosträset bör förnyas. Tidigare avtal är upprättat mellan Sveaskog och fastighetsägaren på Nyänet 1:4.
Bebyggelser och anläggningar	En raststuga som tillhör Bäsingens FVO finns på Prosträset. En bro finns över Roleden.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län

Beskrivning av området

Reservatet består i huvudsak av två delområden, Kungsgårdsholmarna i väst och Protnäset i öst, och inkluderar även delar av Sandholmen.

Skötselplanen har ändrats något sedan det tidigare beslutet, utifrån åtgärder som utförts och vad som i dagsläget bedöms som relevanta skötselåtgärder. Skötselområden har slagits ihop, men inga nya åtgärder föreslås gentemot tidigare beslutade.

Geovetenskap

Reservatet ligger under högsta kustlinjen, alltså under den nivå som havet nådde som högst efter den senaste istiden. Kungsgårdsholmarna och Sandholmen är uppbyggda av svämsediment som avsatts efter senaste istiden och består av sand, lera och silt. Stora delar härstammar från den tiden när Dalälven var oreglerad, vattenståndet kunde då variera mycket under ett år och det var även stora vattenståndsfluktuationer mellan år. Vattenståndsvariationerna bidrog till att sediment tillfördes i högre grad än idag och Kungsgårdsholmarna byggdes upp allteftersom.

Protnäset i öster är däremot till största del uppbyggt av glacial lera, alltså lera som avsattes i samband med senaste istiden. Underliggande berggrund och morän sticker dock upp ur leran längs stränderna, framförallt i reservatets östra del. Berggrunden här utgörs av gnejsig gabbroid. Protnäset är inte lika påverkat av översvämningar då det är lite högre beläget än holmarna i väster.

Kungsgårdsholmarna har geovetenskapliga riksvärden registrerade i form av älvdelta (NRO20109). Bedömningen är att områdets karaktär av överskådligt och levande sedimentationsbäcken under snabb utveckling gör det mycket intressant för flora och fauna samt en attraktiv landskapsbild.

Biologi

Vegetation och flora

Inom reservatet finns en mängd olika naturtyper. De största områdena med äldre, lövdominerade skogar finns på själva Kungsgårdsholmarna. Bland trädslagen hittar man främst asp, gråal, björk och ek, och inslaget av rönn är påfallande högt. Det är även här de allra högsta naturvärdena finns i form av gamla lövträd och en hel del död ved. Många av ekarna på Kungsgårdsholmarnas norra delar är gamla och grova, dock har några av de största ekarna dött då de under flera decennier stod inväxta i tät planterad granskog. Det finns även flera partier med planterade granskogar kvar. De största områdena med planterad granskog avverkades dock under 2013–2014. Stora delar av de nyupptagna hyggerna saknar mer eller mindre helt kvarstående lövträd. Det finns även ett mindre bestånd med planterad hybridasp inom reservatet, här har bävern fällt många av de grova asparna vilket lett till ett massivt uppslag av rotskott. Likaså hittas ett bestånd rödek i sydvästra delarna av Kungsgårdsholmen. Vid Protnäsets sydöstra hörn finns det ett område med åkermark. De fuktigaste områdena närmast älven är på många håll bevuxna med buskar, men det finns även partier med mer öppna älvängar. Igenväxningen av

strandmiljöerna beror delvis på att vattennivån i den här delen av Dalälven hålls relativt konstant genom regleringen vid Näs kraftverk. Den tidigare störning som vattenståndsvariationerna bidrog med har i stort sett upphört. Störningen, tillsammans med hävd av gräsmarker, hjälpte till att hålla strandmiljöerna mer öppna, då buskar och annan vegetation hade svårare att etablera sig.

Av de rödlistade arterna som påträffats i reservatet är flertalet knutna till ek. Rödbrun blekspik, ekpricklav, ekspik och skuggorangelav har alla påträffats på de gamla ekarna på Kungsgårdsholmarnas norra delar.

Fauna

Under början av 1990-talet skedde en av de senaste konstaterade häckningarna av vittryggig hackspett i Dalarnas län just i området kring Kungsgårdsholmarna. Arten är inte observerad på senare år, men inom reservatet har flera andra hackspettsarter setts, bland annat mindre hackspett som har höga krav på lämpliga habitat för sin överlevnad. Skalbaggarna platt gångbagge (*Cerylon deplanatum*) och tretandad svampborrare (*Cis quadridens*) har hittats i området.

Inga riktade inventeringar har gjorts på senare år för att undersöka djurlivet.

Limniska naturmiljöer

Runt Sandholmen och Kungsgårdsholmarna samt Prosträsket finns vattenförekomsterna Dalälven (SE666849-152533) och Kungsgårdssjön (SE666755-152800).

Vattenförekomsterna bedöms inte uppnå god kemisk status till år 2021 på grund av för höga halter PBDE och kvicksilver. Spridningen och förekomsterna av flamskyddsmedel och kvicksilver bedöms idag vara så omfattande att det idag saknas tekniska lösningar för att åtgärda problemet. Därför råder det idag ett undantag i form av mindre stränga krav gällande dessa två parametrar. I Dalälven har också höga halter av bekämpningsmedlen aldrin, isodrin och hexaklorcyklohexan samt hexaklorbensen (växtskyddsmedel/industrikemikalie) uppmätts. För dessa ämnen gäller en tidsfrist till år 2021 för att uppnå miljö kvalitetsnormen. I Dalälven finns sex dammar/kraftverk som utgör vandringshinder för fisk. Damarna reglerar vattenföringen i Dalälven och flödena blir onaturliga. Detta gör att den ekologiska statusen för båda vattenförekomsterna har en tidsfrist för att uppnå miljö kvalitetsnormen till år 2021, vilket kräver att man gör åtgärder under år 2018.

I Dalälven tillika Kungsgårdssjön finns troligtvis fiskarter som: abborre, benlöja, björkna, braxen, elritsa, gärs, gädda, gös, id, lake, mört, ruda, sarv, sik, siklöja, stensimpa, stäm, och sutare. Troligen kan man även påträffa småspigg, nors, harr och bäcknejonöga. Då vandringsvägarna för strömvattenlevande/vandrande fisk är avstängda uppströms vid Avestakraftverken och flera kraftverk nedströms har lax försvunnit helt från denna del av Dalälven. Även ål och havsöring är avskurna från vandring, men det finns glest med ål vars förekomst är en följd av regelbundna utsättningar (upptransport av uppvandrande ålar vid Älvkarleby), i mindre mängder. Öring (stationär och sjövandrande) torde vara mycket ovanlig.

Under år 2018 påbörjar Länsstyrelsen ett projekt där vattenkraftens påverkan på Nedre Dalälven ska undersökas närmre. Bland annat ska strand- och svämzoner inventeras och karteras.

Värdefulla arter

Tabell nedan visar observerade rödlistade arter (ArtDatabanken, 2015) och signalarter.

Teckenförklaring

S = signalart enligt Skogsstyrelsen

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan

CR = Akut hotad

EN = Starkt hotad

VU = Sårbar

NT = Nära hotad

DD = Kunskapsbrist

Fåglar

<i>Actitis hypoleucos</i>	drillsnäppa	NT
<i>Alcedo atthis</i>	kungsfiskare	VU
<i>Apus apus</i>	tornseglare	NT
<i>Dendrocopos leucotos</i>	vitryggig hackspett	CR
<i>Dendrocopos minor</i>	mindre hackspett	NT
<i>Ficedula parva</i>	mindre flugsnappare	NT
<i>Haliaeetus albicilla</i>	havsörn	NT
<i>Sturnus vulgaris</i>	stare	VU

Lavar

<i>Calicium quercinum</i>	ekspik	VU
<i>Caloplaca lucifuga</i>	skuggorangelav	NT
<i>Chaenotheca hispidula</i>	parknål	NT
<i>Cliostomum corrugatum</i>	gul dropplav	NT S
<i>Inoderma byssaceum</i>	ekpricklav	VU
<i>Leptogium rivulare</i>	strandskinnlav	EN
<i>Sclerophora coniophaea</i>	rödbrun blekspik	NT S

Kulturhistoria

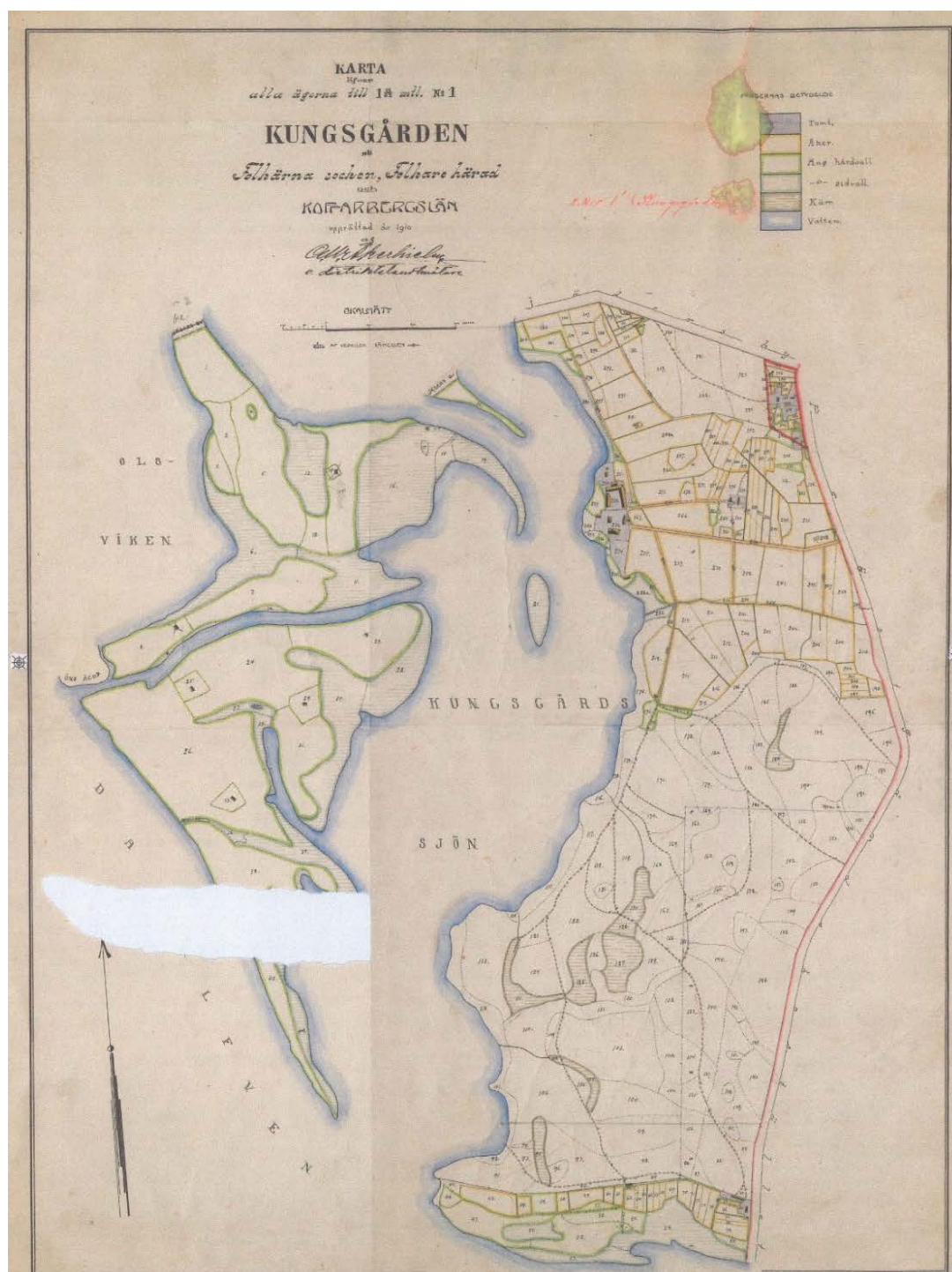
Området har under lång tid påverkats av mänskliga aktiviteter och under historiens lopp har markanvändningen skiftat karaktär. Inga kända registrerade fornlämningar finns inom reservatet. I kartan nedan syns sandavsättningar längs stränderna och mellan Storön och Sandön, som idag sitter ihop som Kungsgårdsholmarna.

Från 1900-talet och framåt har den huvudsakliga markanvändningen varit skogsbruk inom hela området. Sveaskog (tidigare domänverket) använde delar av reservatet som försöksområde. Detta visar sig bland annat i det bestånd med hybridasp som finns, samt att man hittar rödek och ädelgran inom reservatet.

Kungsgårdsholmarna; Storön och Sandön, U11-42:1 geometrisk avmätning, år 1690, Lantmäteristyrelsens arkiv.

Kartan från 1910 på nästa sida, visar hur i princip hela egentliga Kungsgårdsholmarna i reservatets västra delar nyttjades som ängar. Ängarna bestod av både hårdvallsängar och på de blötare partierna sidvallsängar. På kartan syns även flera lador som idag inte finns kvar. Samma karta visar hur Prosträset var skogsbeklädd med undantag för de södra delarna. Enligt samma karta ser man att de områden på Prosträset som brukades som åker 1910 brukas som åker än idag.

Karta över ägor till Kungsgården från 1910, Lantmäterimyndigheternas arkiv 20-fol-309.

I kartbilden nedan syns Sandholmen, som på 1800-talets början nyttjades som ängsmarker av Kungsgården.

Karta över Sandholmen, U11-33:2 Storskifte på inägor, 1816, Lantmäteristyrelsens arkiv.

Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Jakt och fiske bedrivs i området och det finns flera jaktorn inom reservatet. De gamla ekarna på Kungsgårdsholmarna är populära utflyktsmål för bland annat skolor i området. Det passerar mycket båtar i området, men Länsstyrelsen har inte kännedom i vilken utsträckning dessa lägger till och frekventerar själva reservatet. På Sandholmens sydöstra spets finns en eldplats. Avesta kommun har satt upp en raststuga på Prosnäsets västra del som förvaltas av Bäsingens FVO och som enligt gästboken är relativt välbesökt. På Prosnäsets västra spets finns även några gamla slitna bryggor och en grillplats.

Infrastruktur

Det är lättast att ta sig till reservatet via väg 70 och sedan norrut på väg 700 mot Folkärna. Dessa vägar förvaltas av staten.

Natura 2000

Allmänt

Kungsgårdsholmarna ingår i det europeiska nätverket av skyddad natur som kallas Natura 2000. Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom

EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom att peka ut Natura 2000-områden åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade värdena i områdena. För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i skötselplanen om området även är naturreservat.

Föreskrifterna för naturreservatsbeslutet gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000. Tillstånd krävs för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön inom området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27–29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena bör man samråda med Länsstyrelsen innan åtgärder i eller intill ett Natura 2000-område påbörjas. Vid skogsbruksåtgärder är Skogsstyrelsen tillsynsmyndighet.

Utpekade Natura 2000-naturtyper

Tabellen nedan redovisar ingående naturtyper enligt EU:s art- och habitatdirektiv, arealer som är godkända av EU-kommissionen, framtida målarealer och bedömning om naturtyperna uppvisar ett gynnsamt tillstånd idag. Karta över naturtypernas utbredning finns i bilaga 2 till denna plan.

Utpekade naturtyper	Areal godkänd av EU (ha)	Målareal (ha)	Bevarandetillstånd idag
Större vattendrag (3210)	40,76 *	40,7	Gynnsamt
Svämängar (6450)	17,94 *	17,9	Gynnsamt
Svämlövskog (91E0/9750) **	18,11 *	18,1	Gynnsamt
Svämedellövskog (91F0)	2,44	2,4	Gynnsamt
Västlig taiga (9010) **	10,44 *	10,4	Gynnsamt
Ävjestrandsjöar (3130)	91,26 *	91,2	Gynnsamt

*Areal ej fastställd i regeringsbeslut.

** Prioriterad naturtyp enligt art- och habitatdirektivet.

Bevarandesyftet med Natura 2000-området

Syftet med Natura 2000-området Kungsgårdsholmarna är att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper och arter som utgjort grund för utpekandet av området. I området ingår Kungsgårdsholmarna och Prosnäsets naturreservat samt Herröns naturreservat.

Prioriterade bevarandevärden

I Natura 2000-området Kungsgårdsholmarna är de prioriterade bevarandevärdena de lövrika skogarna med höga naturvärden och bestånden med stora uppslag av yngre lövträd. Området ska präglas av naturlig dynamik och frånvaro av annan mänsklig påverkan än jakt eller friluftsliv. Den naturliga hydrologin ska bevaras.

Motivering

Områdets främsta värden är knutna till förekomsten av lövskog med inslag av ädellövträd. Hydrologin i området är endast i liten utsträckning påverkad av dikning eller andra åtgärder, och bidrar till områdets sammantaget mycket höga naturvärden.

Prioriterade åtgärder

Området är skyddat som naturreservat. Något ytterligare behov av bevarandeåtgärder är inte känt. Inväxande gran kan behöva hållas efter genom rójning och avverkning. För övrigt ska skogen och de andra naturmiljöerna med dess flora och fauna utvecklas fritt.

Hotbild mot utpekade värden inom Natura 2000-området

Om inte annat anges så är Länsstyrelsens bedömningar av hotbilder baserade på Naturvårdsverkets generella vägledningar för arter och naturtyper inom nätverket Natura 2000 (Naturvårdsverket 2011 och 2012). Där listas exempel på sådant som kan inverka negativt på respektive naturtyp inom Natura 2000-området, se bilaga 2 till denna skötselplan.

Större vattendrag (3210)

Reglering av vattenföringen som kan leda till störd flödesdynamik, fragmentering/vandringshinder, överdämning av våtmarks- och strandområden, torrläggning av vattendragssträckor och/eller ändrade näringsförhållanden.

Kanalisering, fördjupning och invallning som görs för att förhindra översvämning ger minskade vattenståndsvariationer och jämnare flöde. Detta resulterar i mer likartade botten och strandmiljöer och minskar förutsättningarna för arter som är beroende av naturlig flödesdynamik.

Vattenuttag under perioder med lågvattensflöde (framför allt biflöden i jordbruksområden) innebär risk för uttorkning, förhöjda vattentemperaturer och syrgasbrist.

Ensidigt eller intensivt fiske mot vissa arter eller till sjöns naturliga produktionsförmåga kan påverka konkurrensförhållanden och artsammansättningen. Detta kan också ske vid

utsättning av främmande arter/fiskstammar som också riskerar att sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering.

Skogsbruksåtgärder såsom avverkning av strandnära skog ger ökad instrålning/temperatur, fysisk störning, minskad tillgång på död ved respektive nedfall av organiskt material. Slutavverkning, markavvattning/skyddsdikning ger ökad avrinning och risk för erosion. Verksamheterna kan orsaka grumling och igenslamning av bottenar samt förändrad hydrologi i strandmiljön.

Intensivt jordbruk i strandzonen ökar risken för erosion och grumling samt läckage av närings- och bekämpningsmedel. Upphörd hävd och/eller skogsplantering av strandnära betesmarker och mader ökar igenväxningstakten i strandzonen.

Infrastrukturanläggningar (byggande, underhåll och trafik) kan också orsaka grumling och utsläpp av farliga ämnen. Broar och vägtrummor kan även utgöra vandringshinder samt flaskhalsar vid höga flöden och innebära risk för utspolning av vägbankar.

Exploatering av strandområden är negativt för möjligheten att upprätthålla naturliga strandmiljöer och riskerar att öka framtida efterfrågan om översvämningsskydd.

Utsläpp av föroreningar från punktkälla ökar risken för negativa vattenkemiska förändringar och försämrade vattenkvalitet. Kalkning av omgivande stränder, våtmarker och naturligt sura vattendrag förändrar fysiska och kemiska förutsättningar för strandmiljöernas naturligt förekommande arter samt arter anpassade till sura förhållanden.

Svämningar (6450)

Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat/upphört bete leder på sikt till igenväxning av naturtypen. Utebliven vårflod kan ha samma effekt och förändra florin.

Skötsel som skapar skarpa gränser mellan olika markslag och därmed avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer utgör ett hot mot naturtypens varierande struktur och förändrar förutsättningar för flora och fauna.

Spridning av gödsel, kväveläckage från angränsande marker och tillskottsutfodring av betesdjur ger en direkt respektive indirekt gödsling vilket missgynnar florin. Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.

Dränering som torkar ut naturtypen är ett hot då det förändrar förutsättningar för flora och fauna.

Markexploatering och annan förändring av markanvändningen inom eller i anslutning till naturtypen ex. skogsplantering, dikning och täktverksamhet kan förändra mark- och vattenförhållanden.

Nedfall av kemiska ämnen kan ha en direkt skada på organismer och naturmiljö men det kan också leda till förändringar av vegetationen till följd av gödning.

Svämlövskog (91E0/9750)** och Svämädellövskogar (91F0)

Skogsbruksåtgärder som avverkning, röjning, gallring mm. kan utgöra ett hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller tas bort och vegetationsförändringar kan ske pga. produktionshöjande åtgärder som gödsling, markberedning och plantering av främmande trädslag. Undantag kan förekomma när åtgärden syftar till att utveckla naturvärden.

Invasion av gran eller främmande trädslag är ett hot mot naturtypen.

Markskador och dikning kan förutom den mekaniska skadan leda till att hydrologin och naturmiljön förändras.

Exploatering av området samt fragmentering kan på lokal såväl som regional skala hota populationer och organismer.

Nedfall av kemiska ämnen kan ha en direkt skada på organismer och naturmiljö men det kan också leda till förändringar av vegetationen till följd av gödning.

Brist på naturliga störningar i landskapet som ex. översvämning, vind och angrepp av insekter och svamp kan reducera kontinuitet och dynamik av olika strukturer och livsmiljöer som krävs för olika arters fortlevnad. Naturtypen är särskilt beroende av översvämning och kommer att övergå till annan skog om svämpåverkan upphör.

Älg och annat vilt kan förhindra föryngring av lövträden.

Nya sjukdomar och skadeorganismer som kan förändra naturtypen på ett sätt som inte är naturligt för naturtypen, där föryngring inte sker och utveckling sker mot annan naturtyp.

Västlig Taiga (9010)**

Naturtypens kvalitéer är beroende av att skogen får stå kvar i orört skick med undantag för brandpåverkade områden som är i behov av naturvårdande skötsel.

Största hotet är alla former av produktionsinriktat skogsbruk vilket leder till brist på gamla träd och död ved. Sådana skogsbruksåtgärder kan vara slutavverkning, gallring, röjning, blädning etc. (gäller ej naturvårdsinriktade avverkningar enligt skötsel).

Transporter, markberedning, gödsling, dikning, plantering och användandet av främmande trädslag är andra skogsbruksåtgärder som kan medföra att t.ex. strukturer, vegetation och hydrologin i skogsområdet förstörs.

Byggande av skogsbilvägar kan hota naturtypen genom att fragmentera området samt medföra att hydrologin i skogsområdet förstörs. Exploatering för samhällsbyggande av olika former kan utgöra ett hot mot naturtypen genom att det påverkar markförhållanden, fragmenterar området eller skapar barriärer.

Föroreningar som nedfall av kemiska ämnen ex. kväve-, svavel- och metallföreningar kan ha en direkt skada på arter men också på hela naturmiljön.

I de tall dominerade delarna kan brist på brand ge minskad mängd nybränd ved och mark, som är ett hot för många brandberoende arter, samt så kan det ge en tillväxt av humuslagret med efterföljande vegetationsförändringar. Graninvandring kan vara ett hot mot flerskiktade tallskogar och lövskogar som tidigare uppkommit efter brand. Brist på

brand och andra störningar i landskapet som ex. översvämning, vind och angrepp av insekter och svamp kan reducera kontinuitet och dynamik av olika strukturer och livsmiljöer som krävs för olika arters fortlevnad.

Ävjestrandsjöar (3130)

Skogbruksaktiviteter inom tillrinningsområdet kan öka belastningen av humusämnen, grumling och igenslamning av bottenvegetation och grunda bottnar. Avverkning av skog i stranden skulle förändra dess hydrologi och struktur samt öka risken för erosion. Likväl kan jordbruksaktiviteter inom tillrinningsområdet, som markavvattning och rensning av diken, orsaka grumling. Intensiv odling kan leda till läckage av närings- och bekämpningsmedel. Extensivt jordbruk bidrar dock ofta till att hålla betesmarker och strandängar öppna.

Reglering av vattnet kan leda till onaturliga vattennivåer och fluktuationer där låga vattenstånd kan leda till erosion, försumpning och/eller igenväxning i strandzonen. Regleringskonstruktioner kan också utgöra vandringshinder.

Ensidigt eller intensivt fiske mot vissa arter eller till sjöns naturliga produktionsförmåga kan påverka konkurrensförhållanden och artsammansättningen. Detta kan också ske vid utsättning av främmande arter/fiskstammar som också riskerar att sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering.

Utsläpp av föroreningar från punktkälla ökar risken för negativa vattenkemiska förändringar. Kalkning av omgivande våtmarker och naturligt sura tillflöden och sjöar förändrar fysiska och kemiska förutsättningar för strandmiljöernas naturligt förekommande arter samt arter anpassade till sura förhållanden.

Liksom skogs- och jordbruk kan infrastrukturanläggningar orsaka grumling samt också utsläpp av miljöfarliga ämnen i diken och vattendrag uppströms. Broar och vägtrummor kan utgöra vandringshinder om placerade vid in- och utflöden.

Ävjestrandsjöar kan ha en låg buffringskapacitet mot försurning vilket gör dem extra sårbara mot försurande ämnen.

Källförteckning

Björklund G, Geomorfologisk utveckling av Kungsgårdsholmarna. N 1975:5.
Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Falun.

Historiska kartor, <https://historiskakartor.lantmateriet.se>

Kartering av skyddade områden: kontinuerlig naturtypskartering,
Naturvårdsverkets rapport nr 5391. Stockholm 2004.

Naturvårdsprogram för Kopparbergs län. Länsstyrelsen, 1988.

Naturvårdsverket och SLU: Artportalen, <http://artportalen.se/> - Databas.

Regionalt underlagsmaterial (RUM). Digitala kartunderlag som redovisar statens
anspråk när det gäller användningen av vissa mark- och vattenområden inom
olika sektorer av den fysiska planeringen

Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar. Naturvårdsverkets
rapport nr 5339. Stockholm 2004.

Skyddsvärda statliga skogar, Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län.
Naturvårdsverkets rapport nr 5342. Stockholm 2004.

Sveriges Geologiska Undersökning. 2014: Jordarter 1:50 000 – Databas.

Sveriges Geologiska Undersökning. 2014: Berggrund 1:250 000 – Databas.

Plandel

Avvägningar mellan bevarandevärden

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara den äldre lövskogen och andra ingående naturtyper med höga naturvärden och ge möjligheter till naturvårdande skötselåtgärder så att ny lövskog etableras. Syftet är också att bevara förekomster och ge möjligheter för nyetableringar av rödlistade arter i livskraftiga bestånd. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet och stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser.

Området ingår i det europeiska nätverket Natura 2000, där ett antal naturtyper pekats ut. Syftet med naturreservatet är även att bidra till att dessa ska ha förutsättningen att nå god bevarandestatus.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- naturvårdande åtgärder i form av att ringbarkning och uthuggning av gran genomförs i området,
- åkermark hålls öppen,
- övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet/skötselområdet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras. Levande eller döda träd som utgör fara eller hinder utmed leder tas ned men ska ligga kvar i reservatet.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i fyra skötselområden:

1. Områden med lövskogar, ungskogar och hyggen samt öppnare partier mot älven
2. Område med hybridasp
3. Åkermark
4. Friluftsliv och anläggningar

Observera att naturreservatet utgör en mindre areal än vad som inkluderas i Natura 2000-området. Utöver dessa skötselområden finns på intilliggande naturreservatet

Herrön (som ingår i Natura 2000-området Kungsgårdsholmarna) arealer med västlig taiga och svämlövskog. Utanför naturreservatet Kungsgårdsholmarna och Prosträset, samt runt Herrön, finns naturtyperna större vattendrag och ävjestrandsjöar som där ska ha arealer på 40,3 ha respektive 89,5 ha.

Skötselområde 1: Områden med lövskogar, ungskogar och hyggen samt öppnare partier mot älven

I reservatet ingående naturtyper enligt Natura 2000:

Ävjestrandsjöar 3130, Större vattendrag 3210, Svämängar 6450, Västlig taiga 9010, Svämlövskog 91E0/9750, Svämädellövskog 91F0/9760 som tillsammans utgör cirka 51 ha.

Icke Natura-skog 9900, samt ett antal naturtyper med små arealer utgör cirka 106 ha.

Beskrivning

Största delen av Kungsgårdsholmen och södra delen av Prosträset håller reservatets högsta naturvärden med lövskogar av varierande åldrar. Främst längs älvkanterna och mot Olsviken finns bestånd med gamla grova lövträd men även en del gamla tallar. Bland lövträden finns asp, björk, gråal, ek, sälg och rönn. Det finns även inslag av gran i olika åldrar, från äldre till unggranar. Några mindre områden består av rena bestånd av planterad gran. Våren 2014 ringbarkades granarna som stod på Kungsgårdsholmarnas sydöstra hörn.

I den mittersta delen av Prosträset har markägaren tidigare gjort försök att få upp lövträd genom att i långa remsor avverka den planterade granskogen. Detta har lyckats i allra högsta grad och lövträden domineras av björk, rönn och ek. Dock har granen vandrat in på allvar under de senaste åren och dessa riskerar att tränga ut det befintliga unglövet. I slutet av 2014 påbörjades röjningar av gran inom detta område. Södra delen är ett större område med uteslutande yngre björkskog (se före- och efterbilder nedan) som röjdes på gran vintern 2013/2014. I sydväst finns ett mindre område med äldre björkar, även detta område röjdes på gran vintern 2013/2014.

I Prosträsets södra del finns en registrerad lövrik nyckelbiotop. Grandelen av detta område saknar dock helt naturvärden vilket gör att nyckelbiotopklassningen inte utgör ett hinder för att man här går in och avvecklar granskogen till fördel för lövskog. Mot älven och mot Olsviken finns det partier som klassas som svämängar. Historiskt har dessa marker hävdats genom slätter. Stor andel av dessa fuktiga marker är än idag öppna även om det på några ställen kommit upp buskvegetation.

Norra delen av Kungsgårdsholmen och västra delarna av Prosträset bestod år 2015 till största del av hyggen med enstaka lövträd och kvarlämnade döda träd. Inom området fanns tidigare flera bestånd med planterad gran i åldern 60–90 år. Dessa avverkades under 2013 och 2014. Inom det norra området, på Kungsgårdsholmarna finns det ett flertal äldre riktigt grova ekar, några över 350 år gamla. Tyvärr är många av dessa döda då de stod mer eller mindre helt inväxta i den planterade granskogen.

Före- och efterbilder från sydöstra delen, norr om skötselområde 3, i skötselområde 1 på Protnäset (ej tagna från exakt samma punkt) som visar den höga andelen björkar som "gömde" sig bland granarna. Foton: Fredrik Enoksson

Längs västra delen av Prosträset, i en smal randzon mot älven finns det en hel del äldre träd av bland annat ek och tall. Dock finns det här även kvar några stora granar som inte kunde avverkas i samband med avverkningarna 2013/2014.

Söder om den östra grenen av Roleden på Kungsgårdsholmen finns planterad granskog där naturvärden knutna till grankontinuitet saknas. Den döda veden i området består mest av lövträd som trängts ut av gran. En avverkningsplanering gjordes tillsammans med Sveaskog 2013, dock kunde inte avverkningen genomföras då maskinerna inte kunde ta sig över Roleden.

På östra delen av Sandholmen finns en registrerad nyckelbiotop av lövlundskaraktär. Även här torde inga hinder finnas för att avveckla granskogen till fördel för lövskog.

Mot älven finns det partier som klassas som svämängar. Historiskt har dessa marker hävdats genom slåtter. Stor andel av dessa fuktiga marker är än idag öppna även om det på några ställen kommit upp buskvegetation.

Bevarandemål

Lövskogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av nya lövträd, inslag av tall, gamla träd, döda träd samt lågor. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Den döda veden utgör substrat för exempelvis insekter som i sin tur fungerar som föda åt hackspettar och andra djur. Äldre lövträd och naturliga processer i form av avdöende skapar luckor i beståndet så att mer värmekrävande insekter finns i området. Naturliga processer, som till exempel brand, stormfällningar och liknande kan under vissa perioder göra att naturen i området har en annan karaktär. Stora ekar finns i området och yngre ekar säkrar återväxten.

Skötseln ska sträva efter att området ska övergå till naturtypen lövdominerad Västlig taiga (9010) och/eller Svämlövskog (9750). Arealen ska vara minst 28,5 ha.

Svämängarna är öppna och övervägande fria från buskar. Arealen ska vara minst 17,9 ha.

Vattendragen ska utvecklas naturligt och ha opåverkad hydrologi. Vattendrag ska flöda med oförändrade fall. Det biologiska livet ska inte påverkas negativt. Arealen för större vattendrag ska vara minst 0,4 ha. Utanför reservatet (inom Natura 2000-området) ska arealen för större vattendrag vara minst 40,3 ha.

Arealen av nedan uppräknade naturtyper ska bibehållas eller i vissa fall ökas då icke-naturabestånd uppnår habitatkvalitet:

Ävjestrandsjöar (3130) 1,7 hektar. Utanför reservatet (inom Natura 2000-området) ska arealen för ävjestrandsjöar vara 89,5 ha.

Svämadellövskog (91F0/9760) 2,4 hektar

Skötselåtgärder

Restaureringar, nyskapande

Ringbarkning av äldre gran samt röjning av yngre gran med cirka 5 års mellanrum så länge behov finns. Detta kommer i framtiden förhoppningsvis minska skötselbehovet genom att man på så sätt hindrar fröspridningen från de äldre granarna i reservatet.

*Skötselområde 1 med höga naturvärden där sjühgallring pågår med mycket stående och liggande död ved.
Foto: Fredrik Enoksson*

Genom att man lämnar kvar de ringbarkade granarna i reservatet skapar man även en viss mängd av död ved vilket kan vara gynnsamt för insekter och i nästa led hackspettar som lever på dessa.

De större grandominerade partierna på sydvästra spetsen av Protnäset avvecklas genom ringbarkning. Risken för att mängden död ved ska orsaka granbarkborreangrepp på omkringliggande skogar kan anses som liten då omgivningarna domineras av mestadels jordbruksmark och lövskogar. På sikt kommer granen att dö och så småningom kommer lövträd att ersätta dessa genom att den löpande skötseln håller undan uppväxande granar.

Om det krävs åtgärder för att god ekologisk status enligt EU:s ramdirektiv för vatten ska uppnås, kan detta bli aktuellt i vattenförekomsterna Dalälven (SE666849-152533) och Kungsgårdssjön (SE666755-152800).

Löpande skötsel

Kontinuerlig röjning av uppväxande granar krävs då dessa annars tenderar att ta över skogarna, skapa skuggiga bestånd och riskerar att slå ut de lövträd som syftet avser att bevara. Fortsatt borthuggning och röjning av gran, detta ska göras med ungefär 5 års mellanrum så länge behovet finns. De granar som finns kvar i randzonen mot älven ringbarkas. För att påskynda mängden döende och döda lövträd inom området kan det även behöva utföras skötselåtgärder som ringbarkning av stående träd och genom att skapa högstubbar. Detta kan med fördel göras i koncentrerade områden där man genom att döda och skada flera träd inom samma yta på sikt får luckor i beståndet som gör att de omgivande träden blir mer solbelysta. Detta är gynnsamt för bland annat vissa mer värmekrävande insekter.

Svämängarna riskerar att växa igen då de inte längre hävdas och då de naturliga vattenståndsvariationerna inte längre är lika stora på grund av regleringen av Dalälven. Markerna ligger relativt otillgängligt till och det var länge sen de hävdades. Om uppföljning visar tecken på behov att hålla dessa öppna genom röjningar och/eller hävd ska det vara möjligt att göra.

Kring de stora ekarna, samt kring yngre ekar, röjs träd för att hindra att omkringliggande träd skuggar och konkurrerar ut ekarna. Vid behov kan stängsling behövas kring yngre ekar, för att hindra betesskador.

Skötselområde 2: Område med hybridasp

Ingående naturtyper enligt Natura 2000: Icke Natura-skog 9900; 1,8 hektar

Beskrivning

Område där man på 1950-talet har på försök planterat hybridasp som idag resulterat i en massa resliga aspar. Här har bävern härjat fritt och fällt en hel del av de grova asparna. Detta har fått till följd att det kommit upp ett massivt uppslag av ung asp.

Bevarandemål

Hybridasp är inte ett naturligt förekommande trädslag och man bör försöka avveckla denna och på sikt istället låta lokalt förekommande lövträdsarter etablera sig naturligt. Genom att lövträden får utvecklas fritt kommer detta på sikt att skapa variation i ålder och diameter. På lång sikt kommer succesivt avdöende skapa kontinuerlig tillförsel av död ved. Skötselområdet ska hållas fritt från gran då den tenderar att ta över och skapa skuggiga bestånd och riskerar på sikt slå ut lövträden vilket skulle motverka reservatets syfte. Naturliga processer, som till exempel brand, stormfällningar och liknande kan under vissa perioder göra att naturen i området har en annan karaktär.

Om man inte kan avveckla hybridaschen med rimlig arbetsinsats, får denna utvecklas fritt såvida den inte börjar sprida sig ytterligare. I så fall måste förvaltaren hitta sätt att begränsa spridningen.

Skötseln ska sträva efter att området ska övergå till naturtypen lövdominerad Västlig taiga (9010) och/eller Svämlövskog (9750).

Skötselåtgärder

Löpande skötsel

Det är oerhört svårt att avveckla hybridasp då den skjuter mängder med rotskott, något som man tydligt ser efter alla uppslag efter bäverns härjningar i området. Det vore önskvärt att få bort hybridaschen, men det kräver troligen en oerhörd arbetsinsats. Om man hittar en bra metod att avveckla hybridaschen kan det bli aktuellt att gå in och göra detta.

Om det bedöms vara omöjligt att avveckla hybridaschen så får den utvecklas fritt, såvida den inte börjar sprida sig in i resten av reservatet. Om vidare spridning sker måste åtgärder för att hindra spridningen genomföras.

Röjning av smågranar och ringbarkning av eventuella äldre granar.

Skötselområde 3: Åkermark

Ingående naturtyper enligt Natura 2000: Åker 6930, övrig öppen Icke Natura-typ 6960; 2,8 hektar

Beskrivning

Skötselområdet omfattar mestadels jordbruksmark med åkermark. Östra delen sköts dock som gräsmatta av boende på fastigheten norr om åkern. På kartan från 1910 ser man att hela området brukades som åker redan då.

Bevarandemål

För att skapa lite variation och ökade förutsättningar för biologisk mångfald inom reservatet ska åkermarken hållas öppen. Det finns även ett kulturhistoriskt värde att fortsätta bruka åkermarkerna då de varit i bruk under lång tid.

Arealen Åker (6930) ska vara minst 1,8 hektar.

Skötselåtgärder

Löpande skötsel

Åkermarken fortsätter att slå eller betas. Sly som växer upp i åkerkanter röjs bort.

Skötselområde 4: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Området är väldigt naturskönt med ständig närhet till älven. De gamla ekarna på Kungsgårdsholmarna är populära utflyktsmål. På själva Kungsgårdsholmarna finns även den äldsta lövskogen. Ett besök på våren och försommaren i lövskogarna bjuder på vitsippor och fågelsång. På sommaren sluter sig skogen och undervegetationen är tät och vissa år kan det vara mycket mygg i området. Prosnäset med sina nyupptagna hyggen

bjuder i dagsläget inte på upplevelser av orörd natur. Men kan helt klart vara av intresse om man vill följa hur lövskogen successivt växer upp utan att röjas bort så som ofta sker i det vanliga skogsbruket. Här är det istället granen som får stå tillbaka genom kontinuerliga rönjningar. Inom några decennier kommer lövskogen vuxit sig hög och man kommer att kunna vandra i äldre lövträdsdominerade skogar.

På själva Kungsgårdsholmarna finns det några mer eller mindre upptrampade stigar som dock inte är markerade på något sätt. Över Roleden finns en gammal bro som har rustats upp.

Prostnäset är lättillgängligt och man kommer ända fram till reservatsgränsen via vägen mellan Utsund och Folkärna. I samband med avverkningarna av gran 2014 så bröts en väg in i reservatet. Det finns även en gammal traktorväg på västra delen av Prostnäset. På Prostnäsets sydöstra hörn finns några fina klippor, här finns även en eldplats och bryggor, dessa är dock i dåligt skick. På Prostnäset finns även en raststuga med tillhörande torrdass som tillhör Bäsingens Fiskevårdsområdesförening.

Bevarandemål

Naturreservatet erbjuder möjligheten att uppleva lövskogar och vattenmiljöer med tillhörande arter. Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller där finns på informationstavlor i anslutning till området och via Länsstyrelsens hemsida och foldrar. Från allmän väg finns en vägvisare. För att underlätta för besök iordningställs en vandringsled på Prostnäset och Kungsgårdsholmarna som hålls i gott skick. Bron över Roleden och eventuella spänger är i gott skick.

Skötselåtgärder

Initialåtgärder

En informationstavla sätts upp vid vändplanen på nordöstra delen av Prostnäset, här finns det även möjligheter att parkera. Här sätter man även upp en vägvisare in till reservatet från vägen. En informationstavla sätts även upp på Prostnäsets sydvästra hörn där den kan vara till nytta även för det båtburna friluftslivet. I nordvästra reservatsgränsen på själva Kungsgårdsholmarna sätts även en informationsskylt upp.

Den väg som går in i området ska inte underhållas för biltrafik. Det är viktigt att det lövuppslag som kommit längs vägen tillåts växa upp och inte röjs bort. Detta ska dock inte hindra underhåll av den vandringsled som ska märkas upp och följa vägen, denna ska dock inte vara lika bred som den befintliga vägen är idag.

På själva Kungsgårdsholmarna vore det önskvärt att markera upp och röja fram den befintliga stigen samt utöka denna för att få till en rundslinga. På några av de fuktigare ställena kan man behöva sätta upp spänger. Det finns tyvärr ingen naturlig entré till själva Kungsgårdsholmarna då det är cirka 2 km från närmsta möjliga parkeringsplats till reservatsgränsen. Detta innebär att innan man iordningsställer en led måste komma överens med markägaren om eventuell ledsträckning över dennes mark.

För att visa förändringen i området kan man sätta upp skyltar i området med fotografier på hur det såg ut innan alla avverkningar och skötselåtgärder genomfördes.

Löpande skötsel

Gränsmarkeringar, skyltning och skyltställen ska vara i gott skick och informationen aktuell. Hemsidan ska ha aktuell information. Underhåll av leder och bro.

Jakt och fiske

Inskränkningen i jakten begränsar sig till reglering av jakttorn och jaktpass. Uppförande av jakttorn och jaktpass kan påtagligt minska upplevelsen av ett ostört område. I naturreservatet är det önskvärt att låta vegetationen utvecklas fritt till naturliga slutna skogsbestånd. Nya siktröjningar motverkar detta mål och kan leda till att hotade eller skyddsvärda arter minskar. Nya jaktpass ska därför placeras och utformas på ett sätt så att de ej kräver nya siktgator. Enklare jaktpass som till material och utförande är anpassat till platsen och smälter in i naturen är tillåtna. Materialet får ej hämtas från naturreservatet. Taköverbyggnad får under jakten bestå av en presenning men denna får ej permanent vara kvar i skogen. Jakttorn får inte uppföras, dock får gamla torn stå kvar om de underhålls.

Fisket inskränks i och med krav på tillstånd för utplantering av djur och för att få kalka.

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan ska göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljningen genomförs av Länsstyrelsen. Uppföljning kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd.

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, i samverkan med funktionen för områdesskydd vid Länsstyrelsen.

Förvaltaren ansvarar för att följa upp genomförda skötselåtgärder.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

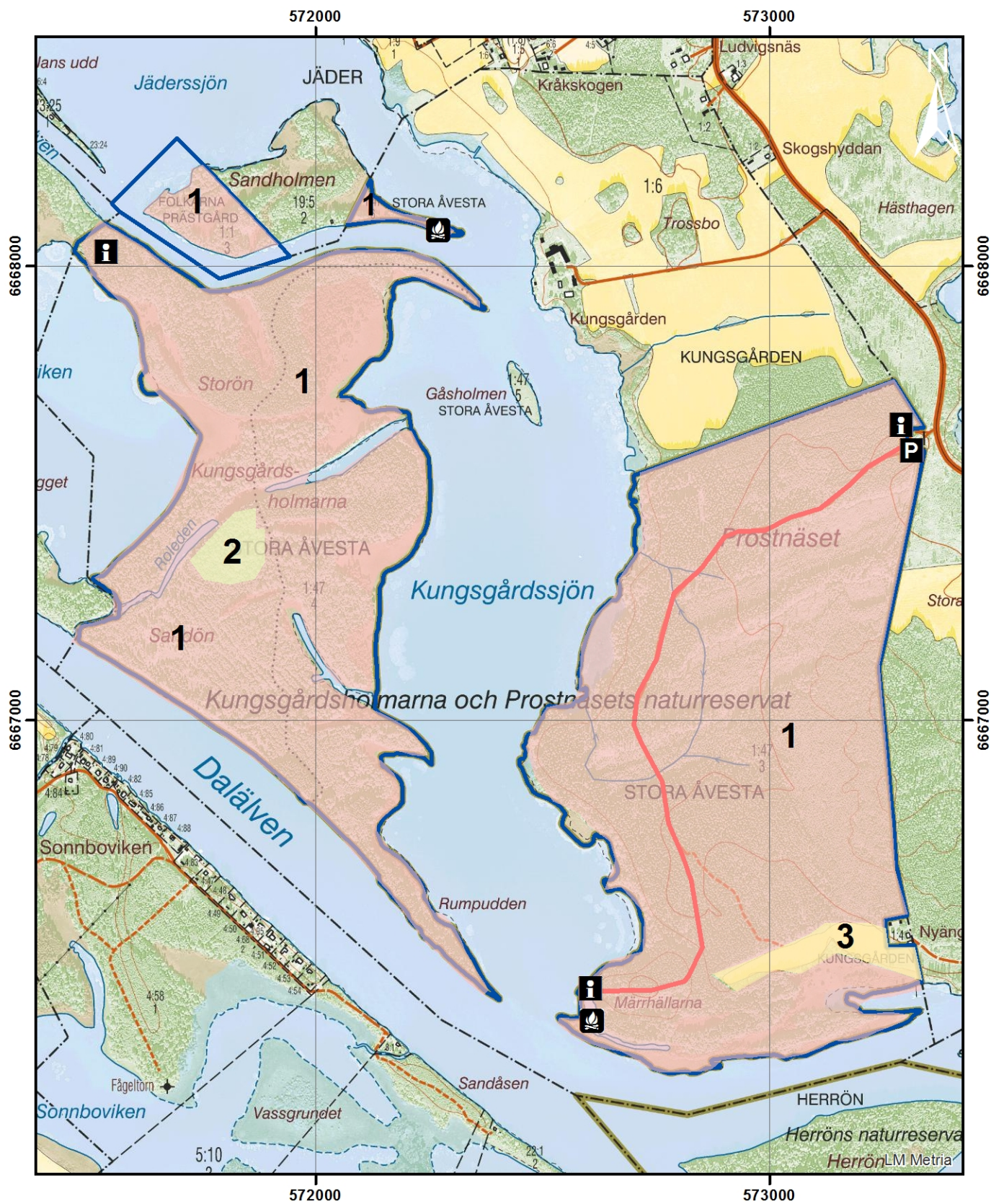
Prio	Åtgärd	När	Var	Frekvens
1	Uppmärkning av reservatsgräns	Inom 1 år	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Uppsättning och underhåll av vägvisare och informationsskyltar	Inom 1 år	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Information på webbplats	Inom 1 år		Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Röjning, ringbarkning och avverkning av gran	Inom 20 år	Skötsel-område 2	Återkommande
1	Skötsel av åkermarken (med hjälp av EU-stöd eller reservatsanslag)		Se karta	Årligen
1	Uppföljning av skötselåtgärder och bevarandemål	Efter utförda skötsel-åtgärder och enligt uppdrag.	Inom hela reservatet	Vid behov
2	Anlägga vandringsled på Kungsgårdsholmarna	Inom 5 år		Engångsåtgärd, underhåll vid behov
3	Märka ut vandringsled på Prosnäset	Inom 5 år	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
3	Tillskapande av död lövvved	Inom 40 år		Vid behov
3	Friställa/stängsla ekplantor på Prosnäset	Inom 40 år		Vid behov

Bilagor

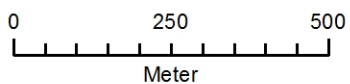
Bilaga 1 Skötselkarta

Bilaga 2 Naturtypskarta enligt Natura 2000

Skötselkarta naturreservatet Kungsgårdsholmarna och Prosträset

Skala 1:12 000

Teckenförklaring

Gräns för naturreservatet

Vandringsled

Skötselområden

- 1. Lövsskogar, ungskogar och hyggen samt öppnare partier mot älven
- 2. Hybridasp
- 3. Åkermark

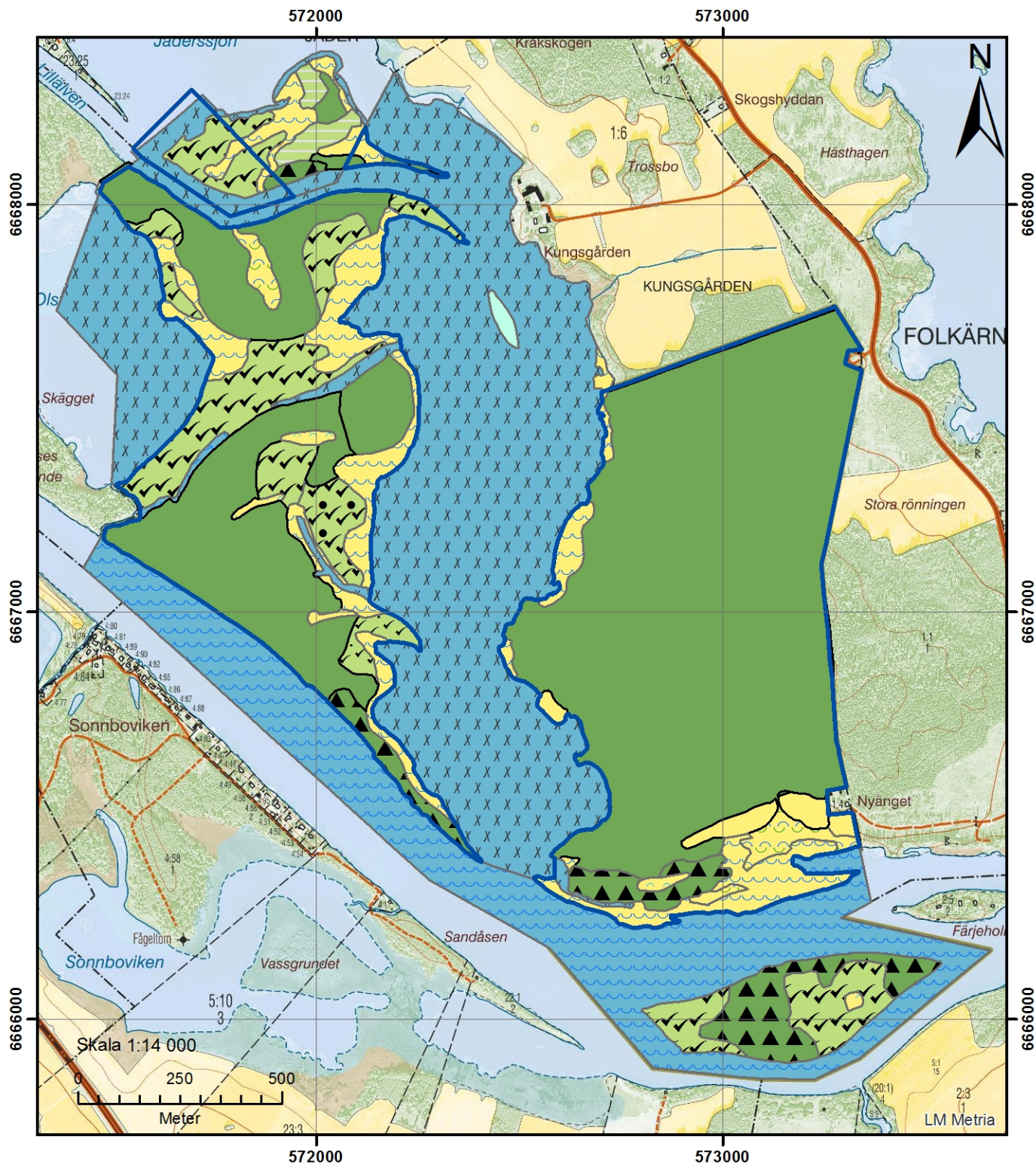
Information

Parkering

Eldstad

Naturtypskarta Kungsgårdsholmarna och Prostnässets Natura 2000-område

Teckenförklaring

Gräns för naturreservatet

1950 - Icke-natura-strand

3130 - Ävjestrandsjöar

3210 - Större vattendrag

4811 - Obestämd fuktig - blöt hed/gräsmark/myrmark nedanför trädgränsen

6450 - Svämängar

6830 - Obestämd naturlig högröts-/nordliga översvämnings-/alluvial äng(6410/6430/6450)

6930 - Åkermark

6960 - Öppen icke-natura naturtyp

9010 - Taiga

9750 - Svåmlövskog

9760 - Svåmädellövskog

9801 - Obestämd lövskog

9840 - Obestämd svåmskog (9750/9760)

9900 - Icke-natura skog

9906 - Icke-natura skog, triviallövskog

Hur man överklagar hos Regeringen

Den som vill överklaga ska skriva till Regeringen. Överklagandet ska dock **skickas eller lämnas till Länsstyrelsen**. Postadressen är Länsstyrelsen, 791 84 FALUN. Besöksadressen är Åsgatan 38 i Falun.

Överklagandet måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag beslutet kungjorts i ortstidning**. Annars kan överklagandet inte prövas.

Överklagandet ska innehålla

- * vilket beslut som överklagas, till exempel genom att ange ärendets diarie-nummer (511-2095-2017),
- * varför klaganden anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt,
- * hur klaganden vill att beslutet ska ändras.

Klaganden ska även ange

- * namn, adress och telefonnummer.

Överklagandet ska vara undertecknat av klaganden. Om ombud anlitas kan i stället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt för ombudet sändas med.

Handlingar eller annat som klaganden anser stöder överklagandet bör sändas med.

Överklagandet prövas av Regeringen. Om Länsstyrelsen inte ändrar sitt beslut som klaganden begär och överklagandet kommit in i rätt tid kommer det att sändas över till **Miljö- och Energidepartementet**.

Ytterligare upplysningar kan lämnas av Länsstyrelsen, telefon 010-225 00 00.